

جایگاه گردشگری داخلی ایران در جهان

«شورای جهانی سفر و گردشگری» اخیراً در گزارشی آماری، به ارزیابی میزان مشارکت صنعت گردشگری کشورهای جهان در تولید ناخالص داخلی خود پرداخته و در بخشی از این بررسی به سهم گردشگری داخلی و گردش مالی حاصل از سفر شهروندان یک کشور به مناطق گردشگری کشور خود اشاره کرده است. بر اساس یافته‌های این گزارش، ایران به لحاظ میزان رشد مطلق هزینه کرد گردشگران داخلی خود در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷ که رقم آن ۱/۵ میلیارد دلار است، در رتبه دوازدهم جهان قرار گرفته، اما نام ایران میان ۳۰ کشور برتر این حوزه به لحاظ درصد رشد حاصل در این بازه زمانی به چشم نمی‌خورد. بنا به آمار منتشر شده از جانب «شورای جهانی سفر و گردشگری»، صنعت گردشگری در مجموع ۳۰ میلیارد و ۷۴۷ میلیون دلار از تولید ناخالص داخلی ایران را در سال ۲۰۱۷ به خود اختصاص داده که از این حیث ایران را در رتبه ۳۵ جهان نشانده است. ایران در این سال از محل هزینه کرد گردشگران خارجی که به کشور سفر کردند ۶/۴ میلیارد دلار درآمد داشته است و هزینه کرد گردشگران داخلی در کشور بیش از ۷۸ درصد از درآمد موجود در صنعت گردشگری ایران را رقم می‌زند.

ابزاری برای توسعه پایدار

«شورای جهانی سفر و گردشگری (WTTC)» در تحلیل خود از بازار گردشگری داخلی اظهار کرد که «هزینه کرد گردشگران داخلی» به پولی اطلاق می‌شود که شهروندان یک کشور در سفر و بازدید از مناطق و جاذبه‌های گردشگری کشور خود هزینه می‌کنند، فارغ از اینکه این سفر کاری باشد یا تفریحی. هرچند گردشگری داخلی منبع درآمد ارزی محسوب نمی‌شود و مستقیماً منابع مالی تازه‌ای را وارد چرخه اقتصاد کشور نمی‌کند، اما حوزه‌ای حساس و مهم در اقتصاد ملل محسوب می‌شود. علاوه بر حفظ فرهنگ‌های محلی و توزیع درآمد در سطح کشور، این گزارش تصریح کرد که کشورها با توسعه گردشگری داخلی می‌توانند بستری فراهم کنند تا شهروندانشان با منابع فرهنگی، طبیعی و تاریخی کشور خود آشنا شوند و از این رهگذر حس غرور ملی و مشارکت اجتماعی شهروندان افزایش پیدا کند. همچنین با بذل توجه به توسعه گردشگری داخلی و در نظر گرفتن آن به عنوان صنعتی داخلی، کشورها می‌توانند اقتصاد خود را در برابر نوسانات و شوک‌های موجود در بازارهای جهانی و تبعات منفی رخدادهای بین‌المللی مقاوم کنند.

در این صورت، بنگاه‌ها و کسب‌وکارهای فعال در حوزه گردشگری یک کشور تنها در فصل‌های اوج سفر درآمدزایی نخواهند داشت و می‌توانند روی امنیت کسب و کار خود در طول یک سال حساب باز کنند. همچنین صنعت گردشگری محدود به نقاط مطرح یک کشور در سطح جهانی نخواهد بود و جوامع کوچک‌تر نیز از رهگذر سفر گردشگران داخلی به عواید اقتصادی دست خواهند یافت. بنا به روایت «شورای جهانی سفر و گردشگری»، در سال ۲۰۱۷ در مجموع و در سطح جهان، درآمد حاصل از سفر گردشگران داخلی ۶/۲ برابر درآمد حاصل از سفر گردشگرانی بوده است که به کشورهای دیگر سفر کرده‌اند. همچنین در ابعاد جهانی و در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷، درآمد حاصل از گردشگری داخلی کشورها به طور میانگین سالانه به میزان ۴ درصد افزایش داشته است. این گزارش همچنین افزود که در کشورهایی همچون اسپانیا، امارات متحده عربی و ترکیه که موفق به برندسازی از صنعت گردشگری خود در ابعاد جهانی شده‌اند و مشتریان خارجی ثابت و پرتعدادی برای سفر به این کشورها وجود دارد، در فاصله سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷ سهم درآمد حاصل از سفر گردشگران داخلی نسبت به کل درآمد حاصل از صنعت گردشگری در این کشورها کاهش پیدا کرده است.

پیش‌تازان توسعه توریسم داخلی

در سال‌های اخیر، چین همواره به‌عنوان یکی از پیشروترین و موفق‌ترین کشورها در توسعه گردشگری داخلی خود شناخته می‌شده است و اکنون نیز به‌گواه گزارش آماری «شورای جهانی سفر و گردشگری»، این کشور در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷، بیشترین رشد مطلق در تولید ناخالص داخلی حاصل از گردشگری داخلی را داشته است، به‌گونه‌ای که بیش از نیمی از رشد مطلق جهانی در هزینه‌کرد گردشگران داخلی طی بازه ۷ ساله یاد شده، تنها توسط چین حاصل شده است. بنا به این گزارش، رشد مطلق این حوزه از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷ در سراسر جهان به‌میزان ۸۳۱ / ۲ میلیارد دلار بوده که سهم چین از این رقم ۴۴۴ / ۵ میلیارد دلار است.

درآمد حاصل از سفر گردشگران داخلی در این کشور در سال ۲۰۱۷ بیش از ۸۷ درصد از کل درآمد موجود در صنعت توریسم این کشور بوده و میزان هزینه‌کرد گردشگران داخلی این کشور در مناطق توریستی چین در این سال معادل ۸۴۰ / ۹ میلیارد دلار بود. در رده دوم این فهرست ایالات متحده قرار دارد که در بازه سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷ و با فاصله‌ای چشمگیر نسبت به رده نخست، رقم ۸۰ / ۳ میلیارد دلار در درآمدهای حاصل از هزینه‌کرد گردشگران داخلی آن رشد حاصل شده است. در سال ۲۰۱۷ میزان هزینه‌کرد گردشگران داخلی آمریکایی ۸۰۲ / ۸ میلیارد دلار بود و سهم این رقم از کل درآمد موجود در صنعت گردشگری این کشور ۸۰ درصد است. رتبه سوم این فهرست نیز به کشور پرجمعیت هند اختصاص پیدا کرده که مقدار رشد مطلق حاصل شده در هزینه‌کرد گردشگران داخلی این کشور در بازه زمانی یاد شده به‌میزان ۶۲ میلیارد دلار بوده است.

گردشگران داخلی این کشور در سال ۲۰۱۷ در مجموع ۱۸۶ میلیارد دلار در سفرهای خود هزینه کردند و سهم این رقم از کل درآمدهای موجود در صنعت گردشگری این کشور در سطحی مشابه با چین، به‌میزان ۸۷ / ۲ درصد بوده است. در ادامه این فهرست و به‌ترتیب آلمان، ایتالیا، فیلیپین، بریتانیا، مکزیک، استرالیا و کانادا ۱۰ کشور برتر این حوزه را تکمیل کرده‌اند و پس از مالزی که در رتبه یازدهم این رده‌بندی قرار گرفته، نام ایران به‌عنوان کشور دوازدهم به‌چشم می‌خورد که در بازه هفت‌ساله میان سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷، میزان هزینه‌کرد گردشگران داخلی آن به‌مقدار مطلق ۵ / ۱ میلیارد دلار افزایش پیدا کرده است. در سال ۲۰۱۷ گردشگران ایرانی در سفر به مقاصد داخلی رقمی معادل ۱۶ / ۴ میلیارد دلار هزینه کردند که این عدد ۷۸ / ۳ درصد از کل درآمد موجود در صنعت توریسم کشور را تشکیل می‌دهد. اما «شورای جهانی سفر و گردشگری» در کنار تحلیلی که یاد شد، رشد حاصل در هزینه‌کرد گردشگران داخلی کشورها را از منظر دیگری نیز بررسی کرده است. این نهاد بین‌المللی، با رتبه‌بندی کشورها بر اساس درصد رشد حاصل شده در درآمدهای حاصل از سفر گردشگران داخلی کشورها، شاخص دیگری از میزان رشد و توسعه گردشگری داخلی میان کشورهای جهان را تعریف کرده که بر این اساس، کشورهای عراق، رومآندا و فیلیپین بیشترین رشد را داشته‌اند.

عراق که گردشگران داخلی آن در سال ۲۰۱۷ به‌میزان ۶ / ۱ میلیارد دلار در سفرهای خود هزینه کردند، موفق شده در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷ به‌طور میانگین سالانه رشدی معادل ۱۸ / ۴ درصد در درآمد حاصل از توریسم داخلی خود به دست آورد. به این ترتیب گردشگری داخلی عراق که پربازدیدترین مقصد گردشگران خروجی ایران است، سهمی ۷۰ / ۶ درصدی از کل صنعت گردشگری این کشور در سال ۲۰۱۷ داشته است. همچنین رومآندا درحالی که تمام کشورهای جهان در رده دوم این شاخص قرار گرفته که درآمد حاصل از صنعت گردشگری داخلی در این کشور تنها ۳۸ / ۳ درصد از کل درآمد صنعت توریسم رومآندا را تشکیل می‌دهد. درآمد این کشور کوچک آفریقایی از گردشگری داخلی در سال ۲۰۱۷ رقمی در حدود ۳۰۰ میلیون دلار بوده و آنچه رومآندا را در رده دوم شاخص درصد رشد حاصل شده از گردشگری داخلی قرار داده، افزایش میانگین سالانه درآمدهای حاصل از سفر گردشگران

داخلی این کشور در بازه ۷ ساله یاد شده به میزان ۱۶ درصد بوده است. در این شاخص فیلیپین که به طور میانگین سالانه ۱۵/۲ درصد بر درآمد خود از محل سفر گردشگران داخلی افزوده، در رتبه سوم قرار گرفته است.

میزان هزینه کرد گردشگران این کشور در سفرهای داخلی خود در سال ۲۰۱۷ رقمی معادل ۴۵/۷ میلیارد دلار بوده است که سهم قابل توجهی در حدود ۸۶ درصد از کل درآمدهای موجود در صنعت توریسم فیلیپین را تشکیل می دهد. در رده های چهارم تا دهم این فهرست به ترتیب کشورهای جمهوری دموکراتیک کنگو، سوازیلند، توگو، چین، ساحل عاج، میانمار و مالزی قرار گرفته اند و در فهرست ۱۰ کشور برتر این شاخص که از جانب «شورای جهانی سفر و گردشگری» منتشر شده، نام ایران از این منظر به چشم نمی خورد اما بنا به رقمی که به عنوان رشد مطلق ایران در هزینه کرد گردشگران داخلی در بازه سال های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷ اعلام شده، می توان تخمین زد که به طور میانگین درآمد حاصل از توریسم داخلی در کشور، سالانه به میزان ۶/۴ درصد افزایش داشته است و از این منظر ایران حدودا رتبه ای در حوالی جایگاه چهارم جهان خواهد داشت.

رشد مطلق هزینه کرد گردشگران داخلی کشورها در بازه زمانی ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷		
رتبه	کشور	رشد ۲۰۱۱-۲۰۱۷ (میلیارد دلار)
۱	چین	۴۴۴/۵
۲	ایالات متحده آمریکا	۸۰/۳
۳	هند	۶۲/۰
۴	آلمان	۳۲/۳
۵	ایتالیا	۳۱/۸
۶	فیلیپین	۲۶/۲
۷	بریتانیا	۲۵
۸	مکزیک	۱۹/۵
۹	استرالیا	۱۳/۵
۱۰	کانادا	۸/۹
۱۱	مالزی	۷/۶
۱۲	ایران	۵/۱
۱۳	اسپانیا	۴/۷
۱۴	فرانسه	۴/۷
۱۵	اندونزی	۴/۶
-	جهان	۸۳۱/۲